

**ЕВРОПЕЙСКИ
СТОЛИЦИ НА
КУЛТУРАТА**

2012- 1985

2012

ГИМАРАЕШ

Мото: " Identity and Innovation – Construction over Time"

Цели на проекта: Целите на Гимараеш „Европейска столица на културата“ 2012 са: Развитие на човешкия капитал – професионално усъвършенстване на хората, занимаващи се с изкуство и култура и насърчаване на активното им участие в проекта; Развитие на креативната икономика- трансформация на икономиката на града, изградена по модела на индустриалния град, в една конкурентоспособна в международен план и иновативна икономика; Създаване на нова география на усещанията- трансформиране на места и пространства, носители на памет и история в пространства, които предлагат нови и изненадващи културни и творчески изживявания.

Ползи: През 2012 година в Гимараеш, са представени различни произведения на изкуството, създадени от жителите на града редом с произведенията на обикновени хора от други страни.

Източник: <http://guimaraes2012.com/>

МАРИБОР

Мото: „The Turning Point!“

Цели на проекта: Основната цел на програмата на за „Европейска столица на културата“ е да се развие потенциала на Източна Словения в съответствие с принципа за балансирано регионално развитие. Марибор 2012 е проект на всички граждани на Марибор и на градовете партньори: Мурска Сбота, Ново место, Птуй, Словен Градец и Веление, но и на цяла Словения. Логото на Марибор представлява 5 цветни сфери, символизиращи Марибор и градовете партньори. Всеки град партньор има определена роля в програмата, съобразена с местната култура и забележителности: Марибор- изпълнителски изкуства, музика, визуални изкуства, мултимедийни изкуства, архитектура; Мурска Сбота- мултикултурен диалог; Ново место- археология; Птуй - антична археология, етнология, енология, кулинарно изкуство, средновековно културно наследство; Словен Градец- култура на мира, наука и изкуство, детско изкуство; Веление- индустриално наследство, литература, програми за деца и младежи.

Организаторите на Марибор 2012 си поставят следните основни цели: Интегриран подход(креативност, културно

наследство, образование, наука, дигитална грамотност, културен туризъм, икономика, екология, енергия); Устойчиво развитие на целия регион (нови работни места, дългосрочно градско развитие и развитие на прилежащите градски територии, икономически растеж, използване на конкурентните предимства на региона); Креативно използване на съвременните ИКТ, възобновяемите източници на енергия и балансираното използване на ресурсите; Полицентрично управление (сътрудничество с другите региони, трансгранично и международно сътрудничество); Развитие на културен местния потенциал и идентичност (самочувствието на жителите на града, достъп до културни продукти за местното население, развитие на връзките на местния културен сектор с други сектори, информационно общество); Развитие на европейското културно сътрудничество, международното признание за Марибор, на партньорските градове и региони, както и на цяла Словения; Сътрудничество с неправителствения сектор и с бизнеса (публично-частно партньорство, развитие на обществения и частния сектор); Създаване на условия за опазване и възстановяване на културното наследство (културна инфраструктура, международни програми за сътрудничество и сътрудничество с бизнеса); Възстановяване на недвижимото културно и индустриално наследство и неговото иновативно използване; Развитие на съществуващата и изграждане на нова туристическа, почивна и транспортна инфраструктура; Дигитализация на културното наследство (представяне на ново културно съдържание); Стимулиране на межкултурния диалог (етнически малцинства, религиозни общности, национално културно пространство); Създаване на образователни програми и институции в културната сфера; Интеграция на уязвимите социални групи (възрастни хора, деца, млади, хора с увреждания, безработни, бездомни.)

Ползи: Резултат от спечелването на званието е, че източният регион на Словения все повече се включва в национални стратегически документи, които определят бъдещото развитие на Словения. От тези документи е видно, че в бъдеще регионът ще получи 3,5 пъти повече средства от национални и европейски и фондове отколкото по-развитата част на Словения (Западния регион). За организаторите на проекта, „Европейска столица на културата“ е възможност за развитие на региона чрез културата, образованието, иновациите, използване на устойчиви енергийни източници, развитие

на ИКТ, на културните и творческите индустрии, на културния туризъм. Проектът е модел на национално ниво, за по-бързо развитие на по-бедната част от Словения благодарение на културата. Този пример може да се превърне и в добра европейска практика.

Източник: <http://www.maribor2012.si/en>

2011

ТУРКУ

Мото: „Turku on Fire“

Цели на проекта: Програмата в Турку, Финландия за „Европейска столица на културата“, включва около 160 културни проекти - представления, изложби, семинари, конференции и др.

Основната тема на проекта "Турку 2011" се базира на широкото определение за културата, което включва активното участие, учене и мислене. Основните цели на организаторите са да придадат един интернационален облик на града, да стимулират творческата икономика и да се увеличи благосъстоянието на жителите на Турку. Други любопитни акценти в програмата са кулинарното изкуство и изкуството да живееш добре.

Ползи: Според проведено проучване през декември 2011г. ползите от проекта са икономически- за местните индустрии, за културата, за гражданите, за туризма. Осъществени са 163 проекта, 5 000 събития, достъпни свободно за всички, включително и за хора от най-уязвимите групи: възрастни хора, бездомни, младежи. 70% от събитията са били безплатни. В събитията са участвали 15,000 артисти, продуценти и професионалисти в областта на културата, от тях чуждестранните участници са най- много от Швеция, Великобритания, Германия, Естония и САЩ. Участвали са над 400 доброволци. Общият брой посетители на града е около 2 милиона(по предварителни оценки). Хотелските резервации са се увеличили със 7 %, при среден ръст на национално ниво 4%. Развил се е конферентния туризъм- около 7200 са били гостите на Турку с цел участие в конференции, за сравнение през 2010г. те са били 3000. Общият бюджет за програмата на Турку 2011 възлиза на 50 милиона евро, разпределен за периода 2008-2012г., от които 39 милиона са от бюджета на фондацията, създадена за организацията на програмата, а останалите са собствено финансиране. Организаторите на Турку 2011 са успяли да привлекат 19 корпоративни партньори за проекта. Публикувани са 5

075 статии в печатните медии, 2 300 в онлайн издания, излъчени са 315 радио и телевизионни емисии, свързани с Турку 2011 (в периода 2008- октомври 2011). 33 милиона евро са инвестирани в осигуряване на медийна видимост във Финландия, а 19,7 милиона евро за отразяване в чуждестранни медии. 19,600 са почитателите на Турку във Фейсбук. През 2011г. статистиката показва, че са продадени традиционните за Турку тестени изделия за 100 000 евро, 133 000 литра от местната бира Аура, 44 000 специално произведени по случай „Европейска столица на културата“ бутилки червено вино „Абоа“. Мониторинговите проучвания на проектите, осъществени в рамките на Турку 2011 показват, че 97% от участниците в проекта „Европейска столица на културата“ са установили нови професионални контакти, благодарение на участието си в процеса на подготовка. 75 % смятат, че оперативния капацитет на организациите в областта на културата се е подобрил. 78% смятат, че изградените партньорства и структури ще продължат и след 2011, 86% от участниците в проучването казват, че са научили нови неща.

Източник: <http://www.turku2011.fi/public/?sid=&lang=en>

ТАЛИН

Мото: „Истории от морския бряг“

Цели на проекта: Изборът на столицата на Естония за „Европейска столица на културата“ през 2011 г. се определя като най-важното културно събитие в историята на Естония. То дава възможност на местните жители да опознаят собствената си история, както и да я покажат на другите европейски и чуждестранни граждани.

Програмата на Талин е насочена специално към младите хора. Тя включва училища в културните събития. Създават се партньорства между образователните институции и културните организации, които продължават и след 2011 г. Друг акцент на програмата е межкултурния диалог и културния обмен. Участието на доброволци в дейностите допринася за успешното протичане на годината и се свързва с Европейската година на доброволчеството. Основната програма на събитието е изградена около следните теми: "Истории, които пеем заедно", "Истории за стария град" и "Истории за мечти и изненади." Талин е разположен на южния бряг на финския залив, около 80 км от Хелзинки. Поради това сътрудничеството с Турку, който беше избран за Европейска столица на културата за 2011г. във Финландия е силно. Общата история и географската и културна близост спомагат за

организирането на много съвместни проекти.

Ползи: През 2011 година в Талин се провеждат повече от 700 културни събития, посетени от зрители от цяла Европа. Туристите, посетили Талин през 2011 година, са с 23% повече в сравнение с предходни години.

Източник: <http://www.tallinn2011.ee/eng/flash/index.php>

2010

ЕСЕН-РУР

Мото: „Промяна чрез културата, култура чрез промяна ”

Цели на проекта: 53 града се обединяват в една обща цел да променят региона, който след затварянето на последната въгледобивна мина през 1986 (Zeche Zollverein) претърпява икономически запад.

Целта на проекта е да трансформира региона на Рур, известен с въглищната и стоманена индустрия в културен метрополис. Туризмът и архитектурата са основните двигатели на тази промяна. Програмата на проекта Есен-Рур, се състои от три водещи теми: митология, метрополис и Европа. Целта е да се развива градът чрез насърчаване на театъра, музиката, литературата, творческите индустрии и фестивалите. Програмата е разказ за историята на промяната на Рур, раждането на нов метрополис, развитието на културата в европейски дух. Концепцията на проекта Есен- Рур 2010 включва 4 основни теми: Архитектура, градско развитие и изобразителни изкуства; Сценични изкуства (концепцията на проекта е културата да бъде достъпна за всички граждани, без разделение между „висока култура“ и “ масова култура”). Целта е не да се внасят събития от чужбина, а да се създадат на местна почва, да се създават професионални мрежи и контакти в областта на културата; Миграция, култура, история; Културни и творчески индустрии (КТИ, идеите и иновациите са в основата на обществото на знанието, икономиката, науката и културата не могат да бъдат разделени, а се допълват и допринасят за развитието. Градското планиране, архитектурата, изкуството и културата, културното многообразие са част от това).

Ползи: Общият бюджет на проекта е 65.5 милиона евро. Приходите от билети се оценяват на 11 милиона евро. Основните спонсори на събитията са Deutsche Bahn, E.ON Ruhrgas, Haniel, RWE, Sparkassen-Finanzgruppe. Участват

	<p>1,600 доброволци. Осъществени са около 300 проекта.</p> <p>Източник: www.ruhr2010.de</p>
<p>ПЕЧ</p>	<p>Мото: „Borderless city“</p> <p>Цели на проекта: Печ е град в Унгария, на границата между Западна Европа и Балканите, който е модел на интеграция между различни националности: унгарска, сръбска, немска, хърватска. Градът получи награда за мир на ЮНЕСКО през 1998 г.</p> <p>По случай избирането на Печ за „Европейска столица на културата“ през 2010г. се организират редица събития през цялата година, както в Печ, така и в Будапеща и в други градове на страната. За тази цел са възстановени и обновени цели квартали, създават се много зелени пространства.</p> <p>Сред множеството инициативи на Печ 2010 г. са: Пролетния фестивал в Печ с различни прояви: класическа музика, концерти, пиеси, балет, изложби, фолклорни и джаз концерти; Гръцки фестивал, посветен на гръцката цивилизация и култура; Фестивал на полумесеца, посветен на турската култура и цивилизация; Международен фестивал на народната музика; Международен фестивал на ромите; Фестивал Sètatèr (Sètatèr е любимата алея на жителите на Печ); Открит летен фестивал; Пикник на Балканите: седмица, посветена на Балканите, с музика, улично изкуство, живопис и пърформънси в различни живописни места на града; Фестивал на културното наследство; Международен филмов фестивал; Международен фестивал на танца; Международен оперен фестивал.</p> <p>Ползи: Спечелването на отличието „Европейска столица на културата“ е уникална възможност за Печ да трансформира икономиката си, от западащ след затварянето на мините град в креативен и бързо развиващ се град. Това е възможност не само за Печ, но и за целия югозападен регион на Унгария. Програмата на Печ предвижда и инвестиции в изграждане на културни и арт пространства, които да отговарят на европейските стандарти. Тези инвестиции според организаторите допринасят за развитието на културния потенциал на града, на творческите индустрии и на културния туризъм.</p> <p>Източник: http://www.pecs2010.hu/</p>

ИСТАНБУЛ

Мото: "Истанбул: градът на четирите стихии",

Цели на проекта: За честванията на Истанбул 2010 г. са организирани над 500 събития: концерти, изложби, театър, балет, но също така и конференции и курсове на обучение. Основната тема на проекта е "Истанбул: градът на четирите стихии", градът като мост между континенти и култури. Четири елемента в програмата са: земя, вода, въздух и огън. Идеята, че тези елементи са в основата на вселената има силни корени в Анадола (Мала Азия), която сега е част от Турция. Истанбул е единственият град в света, построен на кръстопътя на два континента, като не само историята на града, но и неговите улици, сгради са смес от модерност и запазени здрави традиции на миналото.

Ползи: Специално за 2010г. са били възстановени многобройни паметници и осъществени важни градски инфраструктурни проекти. Сред инициативите, които могат да бъдат посочени са: Откриването на музей, посветен на Орхан Памук, който носи името „Музей на невинността“ и се намира в един от най-характерните квартали на Истанбул „Cukurcuma“; Възстановяването на бившата електроцентрала Santral и превръщането ѝ в ново изложбено пространство; Откриването на три нови станции по маршрута, свързващ железопътната мрежа около Истанбул с тунела под Босфора.

Източник:

<http://www.istanbul2010.org/index.php?lang=eng>

2009

ЛИНЦ

Мото: „Минало и бъдеще – очарование и трагизъм“

Цели на проекта: През годините преди 2009 австрийският град претърпява бурно развитие. Предишният работнически и индустриален Линц бързо се превръща в модерен център на високите технологии, туризма и свързаните с него културни индустрии. Линц е свързан със събития и личности, повлияли за добро или за лошо на европейската история. Проектът „Разговори за науката“ в Дома на астронома Йохан Кеплер е сред най-успешните от поредицата събития Линц 2009. Обсъждат се много вълнуващи и спорни теми в областта на историята на науката, природата, медицината, астрономията и технологиите. На някои от дискусиите посетителите са толкова многобройни, че те биват предавани на големи телевизионни екрани на живо в съседните ресторанти.

Благодарение на това е осигурено и финансиране през следващите години.

Ползи: Културната програма на Линц 2009 съдържа 220 проекта с около 5 000 участници от 66 страни в областта на музиката, визуалните и сценични изкуства. Бюджетът за оперативните разходи в периода 2005-2009 г. е около 80 млн. евро. В рамките на Линц 2009 са реализирани и няколко големи инфраструктурни проекта. Сред тях се откроява Лентос Арт Музеум, открит през 2003 г. Като наследник на Нойе Галери той е сред най-важните средища за съвременно изкуство в Европа. Независимо от сравнително краткото си съществуване музеят е намерил мястото си в езика на жителите на Линц. Те с добронамерена ирония го определят като блестящо мандало. Фасадата променя цвета си според времето. Тук не се примиряват с изискването, че трябва да се показват популярни изложби – Лентос Арт Музеум залага на качеството, а не на популизма. Изключителната архитектура осигурява най-добрата възможна презентация, анализ и показване на изкуство. Другата голяма инвестиция на Линц 2009 е новият специален център Ars Electronica, открит в началото на годината, по случай 30-годишнината от съществуването на Фестивала. Отчетите за резултатите от домакинството на Линц сочат, че над 2,8 млн. души са посетили различни събития от културната програма. В сферата на туризма, на фона на спада в останалите туристически центрове в Австрия, хотелиерите от Линц отчитат увеличение на нощувките с 11,4%. Според социологическо проучване, проведено през август 2009 г., налице е положителна промяна в обществените възприятия за Линц. 97% от местните жители, 90% от населението на провинция Горна Австрия и 60% от гражданите на Австрия са информирани, че Линц е Европейска столица на културата. Събитията от културната програма са отразени от 2 600 национални и международни медии. Публикувани са над 20 000 статии.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

ВИЛНЮС

Мото: „Култура на живо“

Цели на проекта: В програмата организаторите формулират следната визия: Европейска столица на бъдещето, което е отворено към хората, културите и иновациите. Изтъква се и необходимостта да се създаде

нов европейски културен опит, в който културата е част от съвременния живот, а всеки индивид е неин създател. Целта на националната програма Вилнюс – „Европейска столица на културата“ за 2009 г. е да насърчи диалога и толерантността в Европа и други части на света. Организаторите възприемат културата едновременно като добродетел в съвременното общество и като движеща сила за развитието на града.

Вилнюс – „Европейска столица на културата“ 2009 развива своите инициативи в няколко основни сфери: културни, артистични и социални проекти. Стремешът е да се насърчат културните и граждански дейности на жителите в съвременната европейска култура с цел да се създадат условия за всички да бъдат непосредствени автори и участници в различните инициативи. Програмата на Вилнюс 2009 предлага и много инициативи на границата между бизнеса и културата. Една от тях е хотелиерският проект Вилнюс 2009 ви кани. Негов организатор е литовската Хотелиерска и ресторантьорска асоциация. Вилнюс отдавна е символ на гостоприемство. Тук различни народи са живеели в съгласие. Всеки посетител чувства приятелската атмосфера на града.

Ползи: Вилнюс 2009 ви кани е опит да се популяризира любезното обслужване на гражданите на Вилнюс и посетителите, да се подобри качеството на услугите и да се осигури широка публичност на програмата Вилнюс – Европейска столица на културата 2009. За целта е организирана широка мрежа от информационни центрове в цяла Литва, обучени са екскурзоводи, администратори в хотели, ресторанти, летища, жп- и автогари, търговците на дребно в центъра и Стария град и много други. Около три милиона души посещават и участват в културната програма. Реализирани са около 300 културни, артистични и социални, маркетингови и комуникационни проекта. Туризмът отбелязва ръст с 15%. Познанията и положителната оценка за Вилнюс и Литва се увеличават с 3% в големите държави, които са основни потребители на туристически услуги. А 50% от гражданите на Литва дават положителна оценка на културната програма. В рамките на Вилнюс 2009 е осъществена мащабна инфраструктурна програма. Изгражда се и основно се подновява дворецът на литовските крале, художествената галерия, многофункционалният културен център, редица пътища и др.

Източник: „Европейски столици на културата“ (1985-

2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

2008

ЛИВЪРПУЛ

Мото: „Градът на Бийтълс и футболните легенди“

Цели на проекта: В процеса на подготовка на програмата на Ливърпул, организаторите се съсредоточават върху отделни теми, които са доминиращи през годините: 2003 г. е посветена на обучението; 2004 г. на вярата; 2005 – на морето, 2006 – на представянето и включва някои нови художествени изяви като генерална репетиция при подготовката за голямото събитие; 2007 г. отбелязва 800-годишнината от основаването на града. След домакинството организаторите предвиждат продължаване на започнатата инициатива с планиране на две тематични години: 2009 е година на екологията, а 2010 – година на творчеството и иновациите.

Много събития по време на домакинството на Ливърпул като „Европейска столица на културата“ са насочени към най-широки социални слоеве. Сред тях се откроява програмата Креативно образование. Тя обхваща 67 000 ученици от Ливърпул и региона. Младите хора участват в разнообразни инициативи, насочени към опознаване на историческото наследство. С успех се ползват и организиранията стажове в различни институции на града. В доброволческата програма, която продължава три години, участват 2 500 души, като 1 000 от тях са ангажирани през 2008 г. Близко 13% от доброволците са представители на социални групи в неравностойно положение (главно от етнически малцинства и хора с увреждания).

Ползи: Резултатите от реализираните проекти са многопосочни. Една от най-важните дългосрочни последици от Ливърпул 2008 е, че 25 участници от екипа продължават да работят в сферата на културните индустрии и да развиват своя опит. Увеличен е с 28% туристическият поток, създадена е и нова културна стратегия за развитие на региона. През следващата 2009 г. са осигурени . 8,45 млн. за финансиране на културни организации и инициативи.

Източник: “Европейски столици на културата” (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

СТАВАНГЕР

Мото: „Отворено пристанище“

Цели на проекта: Ставангер и регионът около града се стремят да се отворят към света, да потърсят по-трайни и перспективни контакти, съчетани с нови възможности за културно сътрудничество. В основата на културната програма са четири интересни прояви. Участниците в тях са млади творци, които вече имат световна известност, но творчеството им се възприема нееднозначно.

Ползи: Заедно със събитията от културната програма, както и другите „Европейски столици на културата“ Ставангер 2008 създава нови територии и възможности за различни художествени дейности. Така например бивша пивоварна се превръща в център на алтернативни изпълнителски изкуства. По същия начин са преустроени и други стари консервни фабрики и пристанищни сгради.

Източник: „Европейски столици на културата“ (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

2007

ЛЮКСЕМБУРГ

Мото: „Големият регион – лабораторията на Европа“

Цели на проекта: Великото херцогство приема престижното звание за втори път след 1995 г. Новото в случая е, че по предложение на министър-председателя Жан-Клод Юнкер в инициативата „Европейски столици на културата“ освен Люксембург са привлечени регионите Лотарингия и Мозел във Франция, Саарланд и Рейнланд-Пфалц в Германия, Валония в Белгия. Всички те са наречени Големият регион. Така домакинството на „Европейската столица на културата“ през 2007 г. е разпределено между три държави с три национални езика (немски, френски, люксембургски) с 11,2 милиона жители. Ето защо организаторите на Люксембург 2007 възприемат уникалните дадености на региона като европейска културна лаборатория за разработване на обща европейска идентичност, която зачита различията и културното многообразие. Важен елемент от програмата е насърчаване на предлагането на региона като туристическа дестинация чрез културата.

Люксембург 2007 има амбицията да постигне баланс между успешно организирани временни събития и създаване на устойчиви мрежи между участниците в

културното производство

Ползи: Инвестициите в инфраструктурата обособяват много нови пространства за култура. До 1970 г. районът е един от най-динамично развиващите се в Европа благодарение на стоманената индустрия. След голямата енергийна криза от началото на 70-те години на ХХ в. се наблюдава икономически и социален упадък. Налага се остро нуждата от реструктуриране на икономиката и преоценка на приоритетите. Алтернативата е преоткриване на културно-историческото наследство, развитие на природните резервати и създаване на нови основания за регионална комуникация. През 2007 г. млади творци са поканени да създадат подходящи инсталации и скулптури, които да преосмислят градската среда и да сложат нови акценти в нея. Организирант се и семинари и работни срещи, които в крайна сметка довеждат до развитие на нови индустрии и водят до подобряване на качеството на живот.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

СИБИУ

Мото: „Град на култура – град на култури“

Цели на проекта: Особено значение за избора на Сибиу изиграва активното му партньорство с другата „Европейска столица на културата“ – Люксембург. За целта се подписва специално споразумение между правителствата на Люксембург и Румъния. Връзките между двата региона имат дълга и интересна история. Още през XII век, когато възниква като град, Сибиу е основна дестинация за много имигранти, идващи от Люксембург. Градът се намира в областта Трансилвания, която е считана за сърцето на Румъния. В Сибиу живее най-голямата германска общност в страната и значително унгарско малцинство. Тези три етноса съжителстват и с роми, словаци и украинци – многообразие от различни култури, което придава динамичен облик на града.

Важно значение за домакинството на Сибиу има и обстоятелството, че то съвпада с присъединяването на Румъния към Европейския съюз.

Темата, избрана за културната програма, е Град на култура – град на култури. Тя цели чрез насърчаване на културното сътрудничество да се предоставят възможности за социално включване и сближаване в по-

широк план между различни европейски традиции и култури, а в по-тесен, локален план – между бизнеса, образованието, туризма, културното наследство и подобряването на градската среда.

Властите в Сибиу се надяват да използват случая да издигнат имиджа на Румъния в чужбина и да привлекат повече чуждестранни посетители в средновековния град и в цялата страна.

Ползи: Инфраструктурните проекти, реализирани в Сибиу и околностите, възлизат на около 100 млн. евро. С тях се реставрират 40 стари сгради, фасади и улици, както и 20 църкви. Други 13 млн. евро са отделени за модернизация на летището. Сред най-осезаемите ефекти от домакинството на инициативата „Европейска столица на културата“ през 2007 г. е рязко увеличеният брой на туристите – над 700 000 регистрирани посещения на Сибиу. Това е два пъти повече в сравнение с 2006 г. и три пъти повече, отколкото през 2005 г. Другите дългосрочни ползи от домакинството на Сибиу се изразяват в утвърждаването на имиджа на града като по-добро място за живеене, по-интересно място за посещение, работа и инвестиции. По-високата квалификация на участниците в културния сектор внася нови положителни импулси в местния начин на живот.

Източник: „Европейски столици на културата“ (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

2006

ПАТРА

Мото: „Мостове и диалози“

Цели на проекта: Патра е третата по ред „Европейска столица на културата“ от Гърция след Атина през 1985 г. и Солун през 1997. Предложението на организаторите за домакинството на инициативата „Европейска столица на културата“ се концентрира върху две централни идеи: Мостове и Диалози. Разработват се и четири конкретни теми. Първата от тях се нарича Сродни градове и обхваща популяризирането на изкуството в различни сфери на живота. Удвоени градове е програма, фокусирана върху социалните науки и различните артистични области. Третата тема, чието название е Трите морски битки, представя културна програма, насочена към мира и разбирателството. Последната тема – Много родини, е пряко свързана с етимологията на името на града – патер,

което на гръцки значи баща. Тя се концентрира върху семинари, трансфер на ноу-хау, изследване на местния начин на живот и прекарване на свободното време.

Ползи: В рамките на инвестиционната програма на Патра 2006 са обновени няколко стари фабрики и неокласически сгради. Това е част от по-мащабен план на местната управа, насочен към оживяване на знаците от историческото минало на града, като същевременно се запазва тяхната автентична атмосфера.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

2005

КОРК

Мото: „Преобразеният град“

Цели на проекта: Корк е първият град, избран за „Европейска столица на културата“ според новата процедура, приета от Европейския съюз през 1999 г. Основните цели, които си поставят организаторите, са насочени към популяризиране на културата на Ирландия и на Европа. В изпълнението им се акцентира върху градския живот като генератор на културно творчество, изкуствата. Организаторите се стремят да създадат културна програма, в която зрителят да е не само пасивен консуматор, а активен участник. Много събития в Корк имат силно изразени социални измерения. Така например над 30 000 ученици, социално слаби, имигранти, хора с увреждания, участват в специално организирани творчески работилници, където изявяват своите способности.

Ползи: В сферата на инфраструктурата е реализирана мащабна програма, която за кратко време осезаемо преобразява облика на Корк.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

2004

ГЕНУА

Мото: „Столицата на моретата“

Цели на проекта: С инициативата „Европейска столица на културата“ местната управа на Генуа декларира своята

решимост да обнови облика на града и да издигне неговото местно, национално и международно значение. Сред поставените цели най-голямо значение има стремежът за предефиниране на културната идентичност на града. Организаторите на събитията се стремят да представят Генуа и като град с много различни лица, където дейностите, свързани с пристанището, индустрията, туризма и културата, могат да съжителстват в хармония.

Официалната културна програма е подчинена на темата Пътуването и свързва в един асоциативен ред Средиземно море – пристанище – търговски център – имиграция – туризъм. Пътуването се представя и в един по-метафизичен ред, чиито корени са в гръко-латинската антична култура.

Ползи: Показателно за успеха на Генуа 2004 е обстоятелството, че преките икономическите ползи за града възлизат на около 220 млн. евро.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

ЛИЛ

Мото: „Изкуството на живота“

Цели на проекта: Лил е третата „Европейска столица на културата“ от Франция – след Париж (1989) и Авиньон (2000). Целите на организаторите са насочени към поощряване на творчеството чрез масово включване на местната общност в обновителните проекти (Хората трябва да мечтаят). Също така се търси преодоляване на голямото разделение между високото изкуство и популярната култура; подобряване на културното образование; развитие на нетърговските организации; разширяване на демократичното участие. Конкретните задачи на програмата са: повишаване на социалната интеграция; подобряване на опита в създаването на културни дейности; създаване на ново самочувствие сред гражданите; изнасяне на изкуствата на улицата, насърчаване на срещите между творците и публиката. В рамките на Лил 2004 е въведена системата на Ambassadeurs (Посланици). Всеки желаещ да може да получава и предава регулярна информация и новини, да подпомага изпълнението на различни събития и да участва в специални дейности. В тази инициатива се включват повече от 17 000 доброволци от най-различни социални среди, което гарантира на силна обществена

подкрепя през цялата година и води до подобряване на имиджа на града.

Водещата тема на културната програма на града е Изкуството да се живее. Ключовата дума в реториката на Лил 2004 е метаморфоза: артисти, скулптори и дизайнери преобразяват градската среда, създавайки нови гледни точки.

Ползи: Интересен момент в програмата е преоформянето на 12 стари фабрики и други стари сгради в места, където хората могат да се срещат, да общуват свободно. Над 70 млн. евро са инвестирани в различни инфраструктурни проекти.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

2003

ГРАЦ

Мото: „Многобройните лица на културата“

Цели на проекта: Грац е първата австрийска „Европейска столица на културата“. Местната управа издига кандидатурата на града, водена от идеята да популяризира културната и политическа значимост на региона. Основната цел, която си поставят организаторите, е да се преобрази животът на местната общност, хората да осъзнаят и да почувстват, че културата е важна и неотделима част от всекидневието им. Дефинират се и няколко по-конкретни задачи: увеличаване на местната публика за културни събития; поощряване на творчеството и иновативността; жителите да придобият гордост и самочувствие; издигане на престижа на града; подобрения в материалната база за култура; социална интеграция и общностно развитие; насърчаване на дискусиите на художествени и философски теми; поставяне на началото на амбициозна програма за културни дейности; създаване на празнична атмосфера; дълготрайно културно развитие; привличане на посетители от страната и чужбина; сътрудничество с други европейски градове.

Програмата за събитието дефинира широко понятието култура – от различните аспекти на всекидневния живот до създаването и представянето на изкуства. Ето защо оживяването на обществените пространства се превръща в приоритет. Стремешът на организаторите е да се

ангажират хората, които не могат да бъдат определени безусловно като потребители на изкуства. А акцентите на конкретната програма са насочени към музиката, архитектурата, визуалните изкуства и театъра.

Ползи: Обемът на инфраструктурните проекти, реализирани по време на домакинството на Грац като Европейска столица на културата, възлиза на над 56 млн. евро. Най-значимият обект е нов музей и център за съвременно изкуство „Кунстхаус“.

Източник: “Европейски столици на културата” (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

2002

БРЮЖ

Мото: „Модерният град“

Цели на проекта: Чрез кандидатурата местната власт цели по-нататъшни промени в облика на града и в културните дейности. На дневен ред е създаване и разработване на съвременен туристически продукт с фокус към културния туризъм. Авторите и участниците в проектите си поставят за цел да провокират и превъзмогнат стандартизираните представи за града. Брюж трябва да се утвърди в общественото съзнание не само като град със съхранени средновековни паметници на изкуството и архитектурата, а и като модерен град. Сред събитията във визуалните изкуства се откроява изложбата с творби на Ян ван Ейк, който в последните десет години от живота си работи в Брюж. Доказателство за огромният интерес са регистрираните 322 000 посещения.

Ползи: Брюж е третата Европейска столица на културата от Белгия след Антверпен (1993) и Брюксел (2000). Като голям пристанищен и туристически център градът се характеризира с бурно развитие на транспорта и туризма. Благодарение на инвестициите в културата след 1994 г. са създадени и обновени много галерии и музеи. Градската управа полага специални грижи за развитието на младежката култура. За кратко време са построени алеи за велосипедисти. Градът е домакин и на много важни събития, между които Европейско първенство по футбол, фестивали за старинна музика, рок, джаз, фолклор, съвременна музика и кино.

Източник: “Европейски столици на културата” (1985-

	2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3
<p>САЛАМАНКА</p>	<p>Мото: „Градът на мисълта, срещите и знанието“</p> <p>Цели на проекта: Чрез домакинството на Саламанка през 2002 на престижната общоевропейска инициатива организаторите се стремят да подготвят добре интегрирана и висококачествена културна програма, да осъществят диалог между съвременните изкуства и традицията и да разширят пазара на културни събития, развлечения и услуги. Събитията в програмата на Саламанка са равномерно разпределени през всички сезони и месеци. Водещите теми са Градът на мисълта, срещите и знанието и Срещите на традиционно и модерно изкуство. Акцентите в програмата са театър, музика, визуални изкуства и опера.</p> <p>Ползи: Много инфраструктурни проекти подобряват условията за различни културни дейности, без да нарушават уникалната атмосфера на миналото. Много от събитията, организирани специално за Саламанка 2002, продължават съществуването си и днес. Между тях са фестивалите за барокова опера и за уличен театър.</p> <p>Източник: “Европейски столици на културата” (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3</p>
<p>2001</p>	
<p>РОТЕРДАМ</p>	<p>Мото: „Ротердам е много градове“</p> <p>Цели на проекта: Много проекти от програмата на Ротердам 2001 са насочени към межкултурния диалог. Голяма група събития от Ротердам 2001 са фокусирани върху неповторимата атмосфера на града.</p> <p>Ползи: Непосредственият резултат от Ротердам 2001 се изразява в увеличението на туристическия поток. Броят на гостите на града нараства с три милиона. Удължава се и времето им за престой. Организаторите отчитат като успех приобщаването към отделните събития на хора от най-широки социални слоеве, включително млади и по-ниско образование.</p> <p>Източник: “Европейски столици на културата” (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс,</p>

ISBN 978-954-92663-1-3

ПОРТО

Мото: „Мостове към бъдещето“

Цели на проекта: Чрез включването в инициативата „Европейска столица на културата“ местната управа на Порто се стреми към по-висока динамика на културните процеси, към привличане на повече инвестиции в културната инфраструктура и обновяването на града, към повишаване на социалната интеграция и привличане на туристи от страната и чужбина. Проектът е вдъхновен от важността на реката Дуеро, която пресича Порто, и от впечатляващите мостове, изградени в региона. Като подтеми се оформят: Паркът и градът, Спомен и бъдеще, Аз и другите. Проектът Самонастанени е от твърде характерен тип за голяма част от Европейските столици на културата. Неговата реализация се осъществява от музеите за съвременно изкуство в Порто и Ротердам. Поканени са творци от различни страни и творчески генерации. Основната цел, която си поставят участниците, е да изследват и представят по подходящ начин градското пространство. Първата част на проекта, озаглавен Заселници 1, се фокусира върху творческото осмисляне и представяне на населените места в града. Втората част, Заселници 2, се съсредоточава върху влиянието на архитектурната среда върху възприятията на човека. Художниците показват своите произведения на неочаквани места из целия град.

Ползи: Порто 2001 реализира значими и мащабни инфраструктурни инвестиции. Дълъг е списъкът на реставрираните обекти. Независимо от постигнатите успехи, довели до осъвременения облик на града, Порто 2001 не минава без обичайните проблеми – непълно са представени интересите на отделните общности; силно изразена е политическата доминация при вземане на важни решения; прекалено голяма и усложнена е структурата на управление; чести, многобройни и невинаги аргументирани са промените в екипа. Но това едва ли може да помрачи многобройните свидетелства, довели до качествен скок в начина на живот на местните жители.

Източник: “Европейски столици на културата” (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

2000

АВИНЬОН,
БЕРГЕН,
БОЛОНЯ,
БРЮКСЕЛ,
КРАКОВ,
ХЕЛЗИНКИ,
ПРАГА,
РЕЙКЯВИК,
САНТЯГО ДЕ
КОМПОСТЕЛА

През 2000 г. по случай Милениума Европейската комисия решава столици на културата да бъдат едновременно девет града. Наред с представителите на страните членки на Съюза – Авиньон, Берген, Болоня, Брюксел, Хелзинки, Сантяго де Компостела, за първи път домакини на престижния титул са и градове от Исландия и Източна Европа (Рейкявик, Краков и Прага).

1999

ВАЙМАР

Мото: „Гьоте, Шилер и знаците на близкото тоталитарно минало“

Цели на проекта: Чрез домакинството на Ваймар организаторите се стремят да популяризират града като туристическа дестинация, а конкретните задачи са свързани с отбелязването на редица годишнини, които свидетелстват за важната позиция на Ваймар в европейската история и култура. Основните теми на културната програма са свързани с личностите на Гьоте и Шилер, както и новите интерпретации на ваймарското наследство. Значително място заема и представянето на престъпленията срещу човечеството по време на Втората световна война в лагера Бухенвалд, който е в непосредствена близост до Ваймар.

Ползи: Домакинството на Ваймар като „Европейска столица на културата“ е съпътствано от мащабна инвестиционна програма. Инфраструктурните проекти в периода 1996-2000 г. възлизат на над 400 млн. евро. Сред слабостите в организацията на Ваймар`99 е липсата на екип за наблюдение и оценка. Това от своя страна води до големия дефицит от 7 млн. евро. Независимо от това, след 1999 г. Ваймар е преобразен. Значително нараства туристическият поток, като се увеличава престоят на туристите за повече от една вечер в града. Създава се и Асоциация на хотелите в града, която от своя страна подпомага подобряването на туристическия продукт.

Източник: “Европейски столици на културата” (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1998

СТОКХОЛМ

Мото: „Градът като исторически, екологичен, международен и творчески център“

Цели на проекта: Основните теми, около които е изградена програмата на Стокхолм 98, са свързани с идеята за представянето на града като исторически, екологичен, международен и творчески център. Специално внимание заемат образователните инициативи. Голяма част от тях са насочени към слоевете, засегнати от миграция, социалните домове и незаконния трафик на хора. Специални обучителни програми са предназначени и за заетите в системата на обществените услуги (автобусни и таксиметрови шофьори, полицията, библиотеките и др.

Ползи: Проектът Стокхолм`98 дава тласък в развитието на туризма. А част от създадените партньорски мрежи между различни организации продължават успешно да работят и впоследствие.

Източник: “Европейски столици на културата” (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1997

СОЛУН

Мото: „Метрополис на Балканите“

Цели на проекта: Чрез домакинството на Солун гръцкото правителство се опитва да проведе по-добра политика на децентрализация, като насочи инвестиции към по-изостаналите икономически северни райони на Гърция. Основните цели на организаторите са свързани с превръщането на Солун в метрополис на Балканите. За тяхното изпълнение са формулирани следните пещифични задачи: подобряване качеството на културната инфраструктура; подобряване на международното представяне; подобряване на сплотеността на гражданите.

Ползи: Инвестициите в инфраструктурата на Солун надхвърлят 232,6 млн. евро. Строят се осем нови театри, включително и два открити амфитеатъра. Построени са петнадесет общински културни центрове. Създадени са и са изградени музеи, посветени на бежанците, фолклора, праисторическите антики, еврейската история, водата и съвременното изкуство. Разширява се градският център в крайбрежната зона. Обновяват се главните улици и площади. Увеличават се пешеходните зони. Подобрява се значително парковата среда. Обновява се районът до железопътната гара и летището. Реставрират се

паметници и защитени сгради. Бързото развитие на туризма, обновяването на градската среда, намаляване на безработицата и нарасналият брой посетители на града трайно и осезаемо променят начина на живот.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1996

КОПЕНХАГЕН

Мото: „Изкуство. Град. Общност“

Цели на проекта: Да съживи датската столица и региона, където безработицата е 13.3%. Основните цели, които си поставя проекта на Копенхаген, са насочени към трайно повишаване на значението на културата, популяризиране на съвременните течения в изкуството, стимулиране на креативността и подобряване качеството на живот в региона. Отделните подтеми на програмата на Копенхаген 86 са подчинени на смяната на сезоните. Пролетта се свързва с Историческия град и миналото. През лятото, което е най-богато на прояви, темите са Зеленият град и Глобалното. Фокусът през есента са Бъдещето, Нова Европа, младите. В концепцията на програмата присъстват три основни ядра: изкуство, град, общност. Най-голям брой проекти са реализирани в сферата на театъра, музиката, визуалните изкуства и архитектурата. 60% от програмата е съставена от международни проекти. Част от културната програма се фокусира и върху диалога между културите. Проектът Ислямът представя три големи свързани изложби, посветени на религията и културата на исляма и връзките му с датската култура. Специално са развити програми с образователна и социална насоченост.

Ползи: По време на домакинството си Копенхаген осъществява мащабна инвестиционна програма, насочена към подобряване на инфраструктурата. Голяма част от конкретните проекти се реализират от държавата. Така например Министерството на културата премества четири престижни колежа с национално значение в част от старата военноморска база Холмен. Изгражда се и нова сграда на Датската национална библиотека. Наблюдава се развитие на туризма. Само в периода 1995-1997 градът е посетен от над 10 милиона туристи.

Интересно е, че за първи път в Копенхаген`96 активно навлизат новите информационни технологии. По-конкретно – създава се система за резервации на билети

on-line, поддържа се база данни за посещаемост и се осъществява непрекъснато наблюдение на всички дейности.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1995

ЛЮКСЕМБУРГ

Мото: „Люксембург, европейски град на всички култури“

Цели на проекта: Основната цел на кандидатурата на Люксембург е да се представи пред Европа като град на всички култури (44% от населението на града са имигранти). Културната програма включва 500 официални проекта.

Ползи: Важен елемент от програмата на Люксембург е насърчаване на предлагането на региона като туристическа дестинация чрез културата. Инвестициите в инфраструктурата обособяват много нови пространства за култура. Подобрява се имиджът на града.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1994

ЛИСАБОН

Мото: „Видимите следи на стария световен лидер“

Цели на проекта: Едно от най-важните предизвикателства пред организаторите на програмата на Лисабон е как градът да стане по-видим на международната сцена. И те в значителна степен успяват. Лисабон`94 е първата голяма крачка към връщането на града на световната сцена.

Ползи: Сред най-важните положителни и дълготрайни последици са реставрирането и обновяването на Националния музей на древното изкуство. Реставрационните дейности в Националния музей на древното изкуство по повод Лисабон`94 позволяват да се открият още по-добре великолепните творби на Йеронимос Бош, Ян Брьогел Стари, Албрехт Дюрер, Рафаело, Диего Веласкес и много други представители на ренесансовото изкуство. Друга важна положителна последица от Лисабон`94 е бързото развитие на

конгресно-конференционния туризъм. В най-големите хотели на града се създават всички необходими условия за провеждането на различни по мащаб и формат събития.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1993

АНТВЕРПЕН

Мото: „Може ли изкуството да спаси света?“

Цели на проекта: Силен акцент в културната програма е поставен върху музеите и изпълнителските изкуства. Появяват се много нови сцени и изложби на открито из целия град. Така през 1993 г. Антверпен се превръща в притегателна дестинация за туристите.

Ползи: Дългосрочните ефекти от домакинството на Антверпен се изразяват и в съзряването на нова генерация артисти и продуценти. Те натрупват опит и впоследствие разработват интересни и амбициозни програми, концентрирани главно върху съвременните изкуства. Сред по-интересните събития се открояват и няколко големи изложби на картини на Ван Дайк (1999) и Рубенс (2004), изложението Мода`2001, Landed-Geland, Антверпен – световна столица на книгата (2004).

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1992

МАДРИД

В анализите на Европейската комисия няма информация за Мадрид „Европейска столица на културата“ 1992г.

1991

ДЪБЛИН

Мото: „Кризисно управление в условията на икономически подем“

Цели на проекта: Дъблин е в непосредствена близост до Глазгоу, който е избран за „Европейски град на културата“ през 1990г. и в значителна степен, като исторически традиции и манталитет на местните жители, се доближава до предшественика си. Но като че ли приликите между двете културни столици свършват дотук. Подготовката за домакинството на Дъблин протича в

изключително кратки срокове – само за 14 месеца. В хода на пригответленията специално създадената организационна структура се разпада. Общинската администрация се опитва да овладее кризисната ситуация, но се оказва неспособна да продължи голяма част от започнатите инициативи.

Ползи: В началото на 90-те години ирландската икономика се развива безпрецедентно бързо. Това от своя страна благоприятства развитието на изкуствата и културния сектор. В културната програма на Дъблин се откроява проектът Темпъл Бар в един от най-старите квартали в града. По повод на домакинството на Дъблин кварталът е основно реставриран. Освен многобройните си пъбове, които предлагат в изобилие първокласна ирландска бира, Темпъл Бар пази ценни спомени за вълнуващи музикални събития. Именно тук на 13 април 1742 г., в концертната зала Нийлс Мюзик Хол е първото изпълнение на забележителната оратория на Георг Фридрих Хендел „Месия“. Оттогава съществува традицията на тази дата всяка година в Дъблин да бъде изпълнявана Хенделовата творба. Проектът Темпъл Бар е христоматиен пример за използването на културата и околната среда като двигатели за икономическо и социално обновяване на европейските градове.

Източник: “Европейски столици на културата” (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1990

ГЛАЗГОУ

Мото: „Нови територии за изкуства и култура“

Цели на проекта: Изборът на Глазгоу за Европейски град на културата видимо променя неговия облик. Индустриалният град започва все по-често да се възприема като център на художествено творчество и да предлага богатство на дейности, свързани със свободното време.

Ползи: Сред най-важните резултати от домакинството на Глазгоу е развитието на културния туризъм. Значително се увеличават посетителите с интерес към изкуствата и културните прояви. Заедно с това нараства привлекателността на града като бизнес център. Редица организации подобряват своя капацитет (Fablevision, Project Ability, Birds of Paradise, Giant Productions, Cranhill Arts Project), като съсредоточават дейностите си върху

подобряването на достъпа на широки обществени слоеве до изкуствата. По същото време в Глазгоу значително нараства заетостта в сферата на културната индустрия. Увеличават се фирмите, заети с музикално и филмово продуцентство, книгоиздаване, архитектура и дизайн. Глазгоу`90 променя и управлението на културния живот. За пръв път в историята на града Общинският съвет разработва стратегия за развитие на изкуствата и културната индустрия. Създава се нов отдел в общинската администрация, чиято основна задача е да поддържа енергията от културната програма през 1990 г. Затова неслучайно част от събитията продължават своето съществуване и днес.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1889

ПАРИЖ

След Берлин`88 инициативата Европейски град на културата остава на по-заден план. Показателно е, че за два от градовете през този период, Париж (1989) и Мадрид (1992), липсва информация в анализите на Европейската комисия.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1988

БЕРЛИН

Мото: „С усещането и скритите очаквания за „вятъра на промяната“

Цели на проекта: С приближаването на края на 80-те години на XX век инициативата Европейски град на културата неизбежно попада във вихъра на радикалните промени, които водят до преначертаване на геополитическата карта на Стария континент. Това с особена сила проличава по време на домакинството на Берлин през 1988 г. Градът тогава все още е разделен на Източен и Западен. По същото време е кулминацията на тържествата, посветени на 750-годишнината от основаването на града. Културната програма обаче обхваща само неговата западна част, тогава все още наричана в източноевропейските страни Западен Берлин. Само няколко месеца след Берлин`88, пада символът на

Желязната завеса – Берлинската стена.

Ползи: Извън политическите обстоятелства Берлин като Европейска столица на културата има своите безспорни постижения. Създава се Европейската филмова награда Феликс, известна като европейския Оскар. Идеята на организаторите е тя да противостои на филмовата експанзия от САЩ и да поощрява европейските кинотворци, без оглед на това дали работят на Запад, или на Изток. Първ носител на отличието е лентата на полския режисьор Кшищоф Кешловски „Кратък филм за убийство“. По същото време на брега на реката Шпрее изниква внушителната фасада на Дома на световните култури . Модерната база домакинства редица събития в сферата на изобразителното изкуство, литературата, музиката, театъра и танца. Сред тях се нарежда и Берлинският филмов фестивал заедно с голям брой международни конгреси и симпозиуми. Основно реконструирана е и сградата на Хебел Театер. Той се превръща в притегателно средище на редица копродукции. Основават се и два танцови фестивала – Танц през август и Танц през зимата. Чрез тях се популяризират и утвърждават нови направления и тенденции в сферата на театъра и танца, които хармонично се интегрират в културния живот на града.

Берлин`88 създава многобройни възможности за подпомагане на младите продуценти и творци. Това става чрез улесняване на сътрудничеството при реализацията на различни наднационални продукции, включващи участници от Западна и Източна Европа. Създават се и нови мрежи за сътрудничество в културния сектор на града. Важна последица от Берлин`88 г. е усвояването на нови форми в организацията на театралния живот. Тогава за първи път успешно се експериментира и една практика, която впоследствие получава широко разпространение – съществуването на театри без постоянни трупи.

Източник: “Европейски столици на културата” (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1987

АМСТЕРДАМ

Мото: „Предизвикателствата на неосъществената кауза“

Цели на проекта: Въпреки успешните проекти, се налага общото впечатление за изолираност на програмата от местната общност. Специално организират събития

малко се различават от обичайния културен живот в града. Отговорността за културната програма на Амстердам`87 се поема от три неправителствени организации – Холандския фестивал, Театралния институт и Сдружение Амстердам. Впоследствие Сдружение Амстердам се отдръпва от съвместната работа. Общината осигурява финансова подкрепа, но без да прави опити за включването ѝ в една по-широка културна, икономическа и социална стратегия за града. Времето за подготовка е изключително кратко – едва 15 месеца.

Ползи: Независимо от проблемите при организацията на инициативата в Амстердам, част от събитията, специално организирани по повод, съществуват и до днес. Между тях са Театралният фестивал и Летният университет Амстердам-Маастрихт. Интересна е и съдбата на неформалната среща под надслов Работим като Гъливер, проведена през декември 1987 г. в Амстердам. По-късно тя прераства в постоянна инициатива, обединяваща млади творци и мениджъри в сферата на изкуствата от цяла Европа.

Източник: “Европейски столици на културата” (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1986

ФЛОРЕНЦИЯ

Мото: „Ренесанс. Меценати и художници“

Цели на проекта: Организаторите на Флоренция`86 насочват своите усилия към реставрацията и обновяването на многобройните архитектурни и художествени свидетелства от епохата на Италианския ренесанс. Реставрира се основно Пиаца дела Синьория , като разкритите паметници се пренасят в Градския археологически музей. Завършва обновяването и на Галерия Уфици – по-специално крилото, където е изложено творчеството на Джорджо Вазари. В Музея на среброто и Музея Барджело се оформят нови експозиционни площи.

Ползи: Домакинството на Флоренция за първи път в най-новата история на Европа обединява усилията на художници и реставратори от различни страни в толкова мащабен проект по възстановяване на стотици произведения на изкуството. Също от Флоренция насам се налага още една полезна практика. Голяма част от финансирането се осигурява от частни дарители. В

конкретния случай няколко флорентински банкови институции инвестират значителни средства за обновяване на редица произведения на изобразителното изкуство и паметници на архитектурата.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3

1985

АТИНА

Мото: Началото

Цел на проекта: Основен акцент в програмата на Атина е връзката между образование и култура.

Ползи: Ефектът от събитията далеч надхвърля неизбежните ограничения на времето. Заедно с това значително се подобряват широк кръг обществени дейности. Така например през 1985 г. за първи път се описват и систематизират многобройните археологически обекти. Подобрява се и инфраструктурата. Построява се нова изложбена зала, обновяват се и се модернизират пет зали в Националния археологически музей, реставрират се няколко театъра в Атина.

Направените подобрения подпомагат процеса на децентрализация на културата в Гърция и създават реални възможности за развитие на културната политика в различните градски общини.

Така например няколко специално създадени изложби пътуват из страната и по света дълги години след събитието. Домакинството на Атина слага началото и на национални прояви, които се провеждат и впоследствие: Ден на културата през месец май, международно състезание за есе между ученици от европейски училища, основаващо се на идеята за европейското културно многообразие и др.

Атина остава важен партньор в мрежата от европейски градове на културата. Общината и гръцкото правителство помагат чрез финансирането и домакинството на срещи на Европейските столици на културата (в Атина, Делфи и др.). Атина`85 е успешен опит на Гърция, довел до това за първи път в най-новата си история жителите на страната да се почувстват неотделима част от европейското културно пространство. Важна последица е и нарастващото внимание на местната общност към

културата.

Източник: "Европейски столици на културата" (1985-2009), Любомир Кутин, Варна 2010, НИРАКомюникейшънс, ISBN 978-954-92663-1-3